

Kannar stoffskiftisjúkur í Føroyum

Síðani 2009 hevur Amalia Danielsen, lækni, kannað, hvussu nógvir føroyingar hvørt ár fáa staðfest eina stoffskiftisjúku. Eingin slík uppgerð hevur annars verið innan økið.

Kanningin tekur støði í øllum teimum, ið hava fingið heilivág fyri stoffskiftisjúkur útskrivaðan frá Apoteksverkinum.

Sambært kanningini fáa í meðal beint omanfyri 50 føroyingar staðfest eina stoffskiftisjúku hvørt ár.

- Hetta er ein lítil kanning yvir eitt fimm ára skeið, og tískil kann talið á fólki, ið fáa staðfest eina stoffskiftisjúku um árið, verða skiftandi, men kanningin visir, at um árið fáa í meðal 33 føroyingar staðfest ov lágt stoffskifti og 22 ov høgt, sigur Amalia Danielsen.

Samlaða talið er ikki stórvegis hægri, um samanborið verður við dansk viðurskifti.

- Men býtið er heilt annarleiðis. Í Føroyum fáa nógv fleiri staðfest ov lágt stoffskifti og færri ov høgt, og sostatt er lutfallið øðrvísi í mun til Danmark, har støðan er øvugt, sigur Amalia Danielsen.

Í Danmark eru kanningar gjørdar, sum vísa samband millum jod og stoffskiftið.

- Stoffskiftið er tætt knýtt at, hvussu nógv jod ein persónur fær. Kanningar eru gjørdar í teimum ymsu regiónunum í Danmark, og har sæst, at í teimum regiónunum, har nógv jod er í vatninum, hava tey lágt stoffskiftið, meðan í teimum regiónunum, har jod-innihaldið í vatninum ikki er so stórt, hava tey høgt stoffskifti, greiðir Amalia Danielsen frá.

- Kanska hava vit nógv jod í Føroyum, tí fleiri hava ov lágt stoffskifti, men enn er tað so bert ein teori.

Sjúkueyðkenni fyri ov høgt stoffskifti

Sama, hvør orsøkin til ov høgt stoffskifti er, so eru sjúkueyðkennini tey somu. Høga stoffskiftið ávirkar øll gøgn í kroppinum, og alt virkseimið í kroppinum verður skjótari. Mest vanligu sjúkutekin eru hesi:

- fjáltur
- angist
- hjartaklapp
- órógv
- grátur av lítlum
- ring bindindi
- ristingar, serliga á hondunum
- hitakensla
- tittur hjartasláttur
- meiri sveitti
- vekttað – hóast sera góðan matarlýst
- vøddapína
- vøddamøði
- leyst liv
- óreglulig mánasjúka

Sjúkueyðkennini eru mong, og neyðugt er als ikki at hava øll omanfyri nevndu tekin fyri at hava ov høgt stoffskifti. Tað kann tí vera trupult at taka sjúkuavgerðina, men er illgruni um stoffskiftisjúku, er lætt at staðfesta hana við eini blóðroynd.

Sjúkueyðkenni fyri ov lágt stoffskifti

Tekin um sjúku koma ofta so líðandi, og við hvørt gongur long tíð, áðrenn fólk verða greið um, at tey eru sjúk, m.a. av tí at verri enn so øll hava júst somu sjúkueyðkenni. Serliga hjá eldri fólki verða sjúkutekin av ov lágum stoffskifti ofta mistikin fyri at vera komin av elli.

Ov lágt stoffskifti ávirkar øll gøgn í kroppinum, og mest vanligu sjúkueyðkennini eru møði og kuldakensla. Eisini kunnu vera eitt ella fleiri av hesum eyðkennum:

- veikur og seinur hjartasláttur
- vøddaveikleiki
- lítil matarlýstur
- taka uppá
- tunglyndi
- ringt minni
- ring bindindi
- týkkri húð
- harður opningur
- hás og djúp rødd
- struma (størri skjaldkerti)